

KUNTAINFO

Helsinki 14.8.2017

4/2017

Päivitetty 23.8.2017

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja raskaana olevien naisten oikeus terveydenhuollon palveluihin Suomessa

Tällä kuntainfolla halutaan selkeyttää maahanmuuttajataustaisten lasten ja raskaana olevien naisten oikeuksia terveydenhuollon palveluihin.

Tausta

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Sopimusvaltioiden tunnustamia kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia toteutetaan kansallisen lain-
säädännön kautta.

KANSAINVÄLISTÄ SUOJELUA HAKEVIEN VASTAANOTTOVAIHE

Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011, vastaanottolaki) 26 §:n 1 momentin mukaan kansainvälistä suojelua hakevalla ja ihmiskaupan uhrilla, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, on oikeus saada terveydenhuoltopalveluja siten kuin terveydenhuoltolain 50 §:ssä ja erikoissairaanhoidon lain 3 §:n 2 momentissa säädetään sekä oikeus saada terveydenhuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimia muita terveyspalveluja. Välttämättömiin terveyspalveluihin kuuluvat vastaanottolain esitöiden mukaan muun muassa äitiysneuvolapalvelut ja välttämätön kroonisten sairauksien hoito.

Vastaanottolain 26 §:n 2 momentin mukaan tilapäistä suojelua saavalle sekä kansainvälistä suojelua hakevalle lapselle ja ihmiskaupan uhrille, joka on lapsi ja jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa, annetaan terveydenhuoltopalvelut samoin perustein kuin henkilölle, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa. Edellä olevista säännöksistä johtuen kunnalla on velvollisuus antaa terveydenhuoltopalvelut, mukaan lukien äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset sekä suun terveydenhoito, kansainvälistä suojelua hakevalle lapselle ja ihmiskaupan uhrille, joka on lapsi.

Kouluterveydenhuolto

Kaikilla alle 16-vuotiailla kansainvälistä suojelua (turvapaikkaa eli pakolaisasemaa tai toissijaista suojelua) hakevilla on oikeus perusopetukseen. Terveys- ja huoltolain 16 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kouluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille.

Opiskeluterveydenhuolto (alle 18-vuotiaat 2. asteen opiskelijat)

Opiskeluterveydenhuollon palvelujen saaminen edellyttää, että opiskelijalla on opiskelupaikka. Terveys- ja huoltolain 17 §:n mukaan kunnan on järjestettävä opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioiden ja ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Opiskeluterveydenhuoltoon oikeutetut opiskelijat määräytyvät neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta annetun asetuksen mukaan (338/2011, 3 §). Opiskelijan tulee opiskella opintotukilain (65/1994) mukaiseen opintotukeen oikeuttavassa koulutuksessa (edellyttää vähintään kahden kuukauden päätoimista opiskelua). Opiskelijalle kuuluvat myös oppilas- ja opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Vastaanottolain 7 §:n 2 momentin mukaan kunta on oikeutettu laskuttamaan äitiys- ja lastenneuvolan, kouluterveydenhuollon sekä alle 18-vuotiaan opiskeluterveydenhuollon palveluista aiheutuneista kustannuksista Maahanmuuttovirastoa.

OLESKELULUVAN SAANEET JA KUNTAAN SIIRTYNEET

Kun henkilö on saanut oleskeluluvan ja hänet on kirjattu väestörekisteriin kunnan asukkaaksi, on hänellä oikeus kunnan terveystieteisiin siitäkkin huolimatta, että hän asuu vielä vastaanottokeskuksessa. Terveystieteistä aiheutuvat kustannukset kuuluvat tällöin kunnalle.

ILMAN KOTIKUNTAA MAASSA OLESKELEVAT / LAITTOASTI MAASSA OLESKELEVAT

Laittomasti maassa oleskelevilla tarkoitetaan henkilöitä, joilla ei ole ulkomaalaislain mukaan oikeutta oleskella Suomessa. Turvapaikanhakijan oleskelu Suomessa muuttuu laittomaksi siinä vaiheessa, kun turvapaikkahakemukseen tehty kielteinen ratkaisu on saanut lainvoiman tai on tehty täytäntöönpanokelpoinen päätös maasta poistamiseksi. Henkilöt eivät ole enää vastaanottopalvelujen piirissä.

Ilman kotikuntaa maassa oleskelevilla on oikeus terveydenhuoltolain 50 §:n mukaiseen kiireelliseen hoitoon. Em. pykälän mukaan kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaisrauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Myös synnytyksen katsotaan kuuluvan kiireelliseen hoitoon. Kiireellistä hoitoa on myös esimerkiksi yleisvaa-

rallisen tartuntataudin kuten tuberkuloosin leviämisen ehkäisemiseksi annettava hoito sekä raskaana olevan hiv-positiivisen naisen hoito syntyvän lapsen tartunnan estämiseksi.

Kansaneläkelaitos korvaa kunnalle tai kuntayhtymälle aiheutuneet kustannukset kiireellisestä sairaanhoidosta, joka on annettu henkilölle, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa ja jonka hoidosta aiheutuneita kustannuksia ei ole saatu perittyä asiakkaalta. Korvaus perustuu rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 20 §:ään.

Ilman kotikuntaa maassa oleskelevalla alle 16-vuotiaalla kansainvälistä suojelua hakeneella on oikeus perusopetukseen. Terveystenhuoltolain 16 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kouluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille.

Kunnat voivat omalla päätöksellään antaa laajemmat terveydenhuollon palvelut laittomasti maassa oleskeleville. Tällöin kunta vastaa siitä aiheutuvista kustannuksista kokonaan itse.

Lisätietoja:

sosiaalineuvos Viveca Arrhenius, p. 02951 63286
neuvotteleva virkamies Maire Kolimaa, p. 02951 63389
ylilääkäri Sari Ekholm, p. 02951 63441
hallitusneuvos Liisa Katajamäki, p. 02951 63329
Sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

